

9. november 2015

SSO

Naturpleje og naturforvaltning i undervisningen på landbrugsskolerne

Miniundersøgelse

I sommeren 2015 blev fem af landets tolv landbrugsskoler kontaktet af SEGES, Planter & Miljø, som led i en miniundersøgelse af, hvor meget naturpleje og naturforvaltning fylder i landbrugsskolernes undervisning, hvordan emnet natur inddrages, hvilket undervisningsmateriale der anvendes, og om underviserne mangler undervisningsmateriale eller inspiration og viden.

Undersøgelsen havde flere formål

- At få en fornemmelse af, hvor meget de kommende landmænd kan forventes at vide om emner, der relaterer sig til natur og miljø.
- At få viden om, om underviserne mangler undervisningsmateriale og inspiration, og om SEGES kan bidrage med mere, end hvad der bliver lagt ud på LandbrugsInfo.
- At undersøge undervisernes interesse i at deltage i en temadag om naturpleje og markvildts-tiltag, der afholdes af SEGES, og om skolerne er interesserede i andre temadage.

De fem adspurgte skoler er: Dalum Landbrugsskole, Nordjyllands Landbrugsskole, Kalø Økologiske Landbrugsskole, Bygholm Landbrugsskole og Jordbrugets Uddannelsescenter Århus – Vejlbj og Bredballegård. Da Jordbrugets Uddannelsescenter har givet svar fra to afdelinger, er der svar fra seks skoler. På nogle af skolerne er det en underviser, der har svaret, på andre skoler er det forstanderen eller uddannelseslederen.

Det viser miniundersøgelsen

Generelt fylder naturpleje og naturforvaltning ikke ret meget i undervisningen. Det er generelt ikke et selvstændigt fag, men det bliver integreret, hvor det passer ind i andre fag, f.eks. i forbindelse med markvandring og undervisning i planter og økologi. Der er en benhård prioritering af timerne, da produktionsmæssige fag nødvendigvis lægger beslag på mange timer.

Undervisning i natur fylder de fleste steder ikke ret meget på grundforløbet og 1. hovedforløb. På 2. hovedforløb tilbydes et valgfag om vildt- og naturpleje. Det varer en uge og fylder ca. 4 % af undervisningen for de, der vælger det. På ledelsesdelen, hvor der arbejdes meget med konkrete ejendomme, er der mere fokus på natur og miljø.

Der er stor forskel på, hvor meget emnerne interesserer eleverne. Nogle skoler oplever, at eleverne er meget interesserede. Det gælder især dem, der også er jagtinteresserede. Der opleves en stigende interesse for kødkvæg og dermed naturpleje.

Undervisningen baserer sig i vid udstrækning på materialer fra nettet, herunder LandbrugsInfo og faktaark. Bøger som "Landbrugsnatur", "Natur- og vildtpleje" og "Bæredygtighed" udgør også et grundlag for undervisningen. Skolerne føler ikke, at de mangler undervisningsmateriale. Halvdelen vil dog gerne have ny inspiration til undervisningen, og der er stor interesse for at deltage i en temadag om naturpleje og natur- og vildtvenlige tiltag.

Undersøgelsens spørgsmål og svar

I det følgende vises spørgsmålene, og svarene er oplyst pr. skole. Nogle skoler svarede meget konkret, mens andre havde lidt løsere formuleringer.

Uddannelsen er delt op i moduler, der er forkortet som følgende:

GF = grundforløb, 1. HF = 1. hovedforløb, 2. HF = 2. hovedforløb, PL = produktionsleder, VL = virksomhedsleder, AØ = agrarøkonom. Nogle skoler bruger begrebet "ledelsesdelen" for PL, VL og AØ samlet set. Ledelsesdelen forkortes LD.

Hvor meget fylder naturpleje og naturforvaltning i undervisningen cirka? Anslået procentvis del af de enkelte moduler:

Skole	Svar
1)	GF: under 1 %. 1. HF: under 2 %. 2. HF: under 1 %, (hvis valgfag Vildt-og naturpleje ca. 4 %)
2)	GF: Ingenting 1. HF: Nogle valgfag (under en uges varighed) 2. HF: 1 uges valgfag i Natur og vildtpleje og integreret i Mark og Miljø omkring gødskning og planteværn.
3)	På 2. HF, PL, VL og AØ fylder emnet meget lidt. Det varierer lidt, men typisk kun i forbindelse med en temadag - dvs. ca. 4 lektioner på et år.
4)	5 %
5)	Ca. 5 % totalt set, især på 2. HF og PL
6)	Ca. 2 %. Svært at udskille da det er integreret i flere fag og ind i mellem udbydes som et valgfag.

Hvilke emner undervises i, og i hvilke forløb er undervisningen placeret (grundforløbet, hovedforløbet eller ledelsesdelen)? F.eks.

Emne / forløb / skole	1)	2)	3)	4)	5)	6)
Naturpleje som driftsgren	LD				Ja	GF 1. HF
Natur- og vildtvenlige tiltag i marken	GF 2. HF LD	1. og 2. HF	2. HF	GF	Ja	GF 1. HF
§ 3-arealer, hvad skal landmanden være opmærksom på?	2. HF LD	2. HF	VL (primært)		Ja	2. HF PL

Natura 2000, hvad skal landmanden være opmærksom på?	LD	2. HF	VL (primært)		Ja	2. HF PL
Vådområder	2. HF		VL (primært)		Lidt	2. HF PL
Landmanden som vandforvalter: landbrugsproduktion / klimaforandringer / natur- og miljøhensyn			Tema-dage evt.	GF	Lidt	2. HF PL
Natur-, miljø- og landskabsplanlægning	2. HF LD				LD	2. HF PL
Natur som en mulig begrænsning for husdyrproduktionen?	LD		VL		LD	2. HF PL

Tomme felter betyder, at skolen ikke har svaret på det pågældende spørgsmål.

Hvordan inddrages natur ellers i undervisningen?

Skole	Svar
1)	Alle steder hvor det er relevant i forbindelse med teori og praktisk undervisning
2)	Ofte i forbindelse med økologi undervisning
3)	Da det ikke er fag her på stedet, indgår det i øvrig undervisning – dvs. primært planter
4)	Markvandring med debat om dyr og planter, som vi støder på
5)	I naturen – ud og se
6)	Naturen indgår helt naturligt i stort set alle områder og fag. Vi har en stor grad af tværfaglighed i vores forløb

Hvilket undervisningsmateriale bruges?

Skole	Svar
1)	Netbaserede temasider samt "Landbrugsnatur"
2)	Faktaark og beskrivelser af de enkelte tiltag fra lr.dk Diverse bøger og publikationer fra internettet
3)	Ikke lærerbog – materiale fra nettet
4)	Marker, skov, moser og faglige web sider
5)	Naturen i landbruget, Natur- og vildtpleje, Niels Søndergaard, Faktaark + oplæg fra konsulenter Nettet: NaturErhverv, Naturstyrelsen, Skovdyrkerforeningen, HedeDanmark
6)	Primært eget tilrettet, materiale fra nettet og Bæredygtighed

Er eleverne interesserede i emnerne?

Skole	Svar
1)	Ikke alle er. Men specielt hvis de er jagtinteresserede, kan de godt se andre hensyn end de driftsøkonomiske
2)	Enkelte er meget interesseret, men generelt er der ikke den store interesse
3)	Det varierer meget!!
4)	Meget
5)	Middel – med stor variation Valgfag Natur- og landskabspleje: 30 – 40 % på 2. HF Stigende interesse – også for valgfag om kødkvæg Fremtidsudsigter: elevernes bud: kun lille del fuldtids-selvstændige, ellers deltids på eget landbrug + fuldtidslandmand som ansat
6)	Ja

Miniundersøgelsens resultater bruges

SEGES har afholdt en temadag den 4. november om naturpleje og markvildttiltag for skolernes undervisere. På temadagen var der en værdifuld debat, der viste, at landbrugsskolerne og SEGES kan styrke samarbejdet på flere områder.

Der er udarbejdet undervisningsmateriale om emner, der relaterer sig til naturpleje. Det er på LandbrugsInfo:

[Undervisningsmateriale om naturpleje](#)

[Undervisningsmateriale om natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget](#)